

STANDAARDTAAL OF TUSSENTAAL OP SCHOOL: WIE DICHT DE KLOOF TUSSEN TAALGEBRUIK EN TAALBELEID?

Steven Delarue (Universiteit Gent)

Steven.Delarue@UGent.be

In de Vlaamse taalkundige literatuur van de laatste decennia is tussentaal een verhit onderwerp van discussie geweest. Die polemiek nam door de jaren heen verschillende vormen aan: eerst ging het nog om een omstandig debat tussen voor- en tegenstanders, en om een poging om het begrip 'tussentaal' te definiëren, maar intussen is het gebruik van tussentaal zowel functioneel als situationeel zo ver opgerukt dat er geen ontkomen meer aan is. Door de constante interactie van verschillende taalvariëteiten is de taalsituatie in Vlaanderen naar een diaglossie geëvolueerd, met een continuüm van intermediaire vormen (Auer 2005). Steeds vaker wordt aan 'style shifting' gedaan, waarbij taalvarianten die niet tot de standaardtaal behoren geïncorporeerd worden in formelere situaties – een proces dat we, samen met Jaspers & Brisard (2006) substandaardisering kunnen noemen.

Het gebruik van en de perceptie tegenover taal in Vlaanderen maken dus een veelzijdige evolutie door. Dat geldt echter niet voor het taalbeleid dat de Vlaamse overheid voert met betrekking tot het onderwijs. Voormalig minister van Onderwijs Frank Vandenbroucke publiceerde in 2007 de talenbeleidsnota *De lat hoog voor talen*, waarin standaardtaal de enige toelaatbare taalvariëteit voor het Vlaamse onderwijs wordt genoemd, zowel binnen als buiten het klaslokaal. Andere taalvariëteiten (tussentaal of dialect) worden verketterd of gewoon niet vermeld in de tekst, ondanks het feit dat ze de thuistaal zijn van de meeste leerlingen.

Dat 'oogkleppenbeleid' plaatst leerkrachten voor een moeilijk vraagstuk: hoe valt het monoglossische ideaalbeeld van de overheid te rijmen met de steeds verder uitdijende taaldiversiteit (autochtoon én allochtoon) in de Vlaamse scholen? Het vraagstuk is veel breder dan de Vlaamse context die aan dit onderzoek ten grondslag ligt, maar tegelijk ook uniek door onze talige situatie. Intussen werkt een groep studenten aan een vooronderzoek, dat uiteindelijk moet leiden tot het eigenlijke doctoraatsonderzoek. Het uiteindelijke doel van dit alles is om een eerste stap te zetten in het dichter bij elkaar brengen van twee divergerende polen: de taalrealiteit in de klas, en het taalbeleid van de overheid:

1. De taalrealiteit in de klas. Is er naast standaardtaal ook ruimte voor andere taalvariëteiten, en in welke situaties? We observeren leerlingen, maar vooral hun leerkrachten in het zesde leerjaar (11-12 jaar), derde jaar secundair (14-15 jaar) en zesde jaar secundair (17-18 jaar): aan welke kenmerken voldoet het taalgebruik van leerkrachten? Hoe standaardtalig, tussentalig of dialectisch is het, en zijn er redenen voor die (al dan niet bewuste) keuze? Interviews met die leerkrachten peilen ook naar hun percepties m.b.t. taalvariatie in het onderwijs.

2. Het taalbeleid van overheidswege. Moet het taalbeleid van de overheid onveranderd blijven streven naar standaardtaal, zonder meer? Of moet er aan een effectief taal-/talenbeleid worden gewerkt, dat streeft naar talige onderwijs dat jongeren kansen biedt, maar tegelijk de voeling met de praktijk niet verliest?

Referenties

Auer, P. (2005). 'Europe's sociolinguistic unity, or: A typology of European dialect/standard constellations.' In: Delbecque, N., J. van der Auwera & D. Geeraerts (red.). *Perspectives on Variation: Sociolinguistic, historical, comparative*. Berlijn & New York: Mouton de Gruyter, 7-42.

Jaspers, J. en F. Brisard (2006). 'Verklaringen van substandaardisering: tussentaal als gesitueerd taalgebruik'. In: *Leuvense Bijdragen*, 35-70.